Asiantuntijalausunto, työelämä- ja tasa-arvovaliokunta HE 120/2024 vp

Helsinki kiittää pyynnöstä kirjallisen lausunnon toimittamiseen ja lausuu työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle seuraavaa.

Helsingin keskeisimmät huomiot lakiesityksestä ovat:

1) **Helsinki kannattaa palkkatuen käytön suuntaamista aiempaa enemmän yksityisen sektorin työnantajille.**

2) **Työvoimaviranomaisten toimenpidevalikoimaa ei tule tarpeettomasti rajata vaan on luotettava kannustavan rahoitusjärjestelmän ohjausvaikutukseen.**

3) **Esityksen taloudellisten vaikutusten arviointi ei vastaa totuudenmukaisia vaikutuksia: muutos ei vähennä kuntien tehtäviä eikä siten kuntien menoja. Kuntiin kohdistuvan palkkatuen rajaaminen päinvastoin nostaa kuntien menoja.**

Palkkatukea koskevat muutokset

Helsinki kannattaa palkkatuen käytön suuntaamista aiempaa enemmän yksityisen sektorin työnantajille. Palkkatuki on tutkimusten valossa vaikuttava työvoimapalvelu erityisesti sen kohdistuessa yksityisten yritysten työnantajille.

Kuntien toteuttaman työvoimapalveluiden järjestämistehtävän ytimessä on kannustava rahoitusmalli, mikä ohjaa työvoimaviranomaisia edistämään vaikuttavimpia työvoimapalveluita. Työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain muutoksissa tulisi lähtökohtana olla kannustavaan rahoitusjärjestelmään nojaaminen, työvoimaviranomaisen erilaisten toimien mahdollistaminen ja luottaminen siihen, että työvoimaviranomaiset toteuttavat vaikuttavia palveluita – omasta tahdostaan sekä rahoitusjärjestelmän kannustamana. Työvoimaviranomaisten toimenpidevalikoimaa ei tule erikseen rajata perustuen palveluiden heikkoon vaikuttavuuteen.

Helsinki pitää hyvänä, että palkkatuki kunnille on mahdollista edelleen heikommassa työmarkkina-asemassa olevien työttömien osalta. Kunnat toimivat vastuullisina työnantajina ja toteuttavat omalta osaltaan heikommassa työmarkkinatilanteessa olevien työnhakijoiden paluuta takaisin työmarkkinoille. Mahdollisuus myöntää palkkatukea kunnalle vamman tai sairauden takia alentuneesti työkykyisen tai 60 vuotta täyttäneen pitkään työttömänä olleen palkkaamiseen mahdollistaa kaupungin yhteiskuntavastuun toteuttamisen ja heikommassa asemassa olevien työllistymisen edistämisen.

Yhdenvertaisuuden kannalta on välttämätöntä, että palkkatuen myöntäminen mahdollistetaan myös jatkossa Helsingin kaupungille sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen eriytettäviin tehtäviin, kuten esitysluonnoksessa on esitetty.

Palkkatukea koskevien muutosten taloudelliset vaikutukset

Esityksessä arvioidut taloudelliset vaikutukset työvoimaviranomaisen tehtävien rahoitukseen eivät vastaa totuudenmukaisia vaikutuksia. Lausuntopalautteessa toimitettuja kommentteja ei ole huomioitu eikä vaikutusarvioita ole korjattu niiden mukaisesti. Esitetty muutos palkkatuen myöntämismahdollisuuksiin ei vähennä työvoimaviranomaisten kustannuksia eikä muutoksella voida katsoa olevan vaikutusta hallitusohjelmassa päätetyn rahoitusleikkauksen myötä toteuttavaan kuntien tehtävien vähentämiseen.

Palkkatuen myöntäminen kunnalle ei ole ollut lakisääteinen tehtävä TE-toimistoille eikä sitä olla säädetty lakisääteiseksi tehtäväksi myöskään työvoimaviranomaisille. Kuntiin kohdistuvan palkkatuen poistaminen kuntien toimenpidevalikoimasta poistaa ainoastaan kunnille mahdollisen ja vapaaehtoisen tehtävän. Muutos ei poista minkäänlaista velvoitetta kunnalta eikä siten vähennä kunnille annettuja tehtäviä. Muutos ei vähennä kuntien tai työvoimaviranomaisten kustannuksia tavalla, jolla voitaisiin katsoa olevan merkitystä valtionosuusrahoituksen kannalta.

On huomioitava tosiasiallinen ero kuntien tehtäviin nyt esitetyn muutoksen ja esimerkiksi kunnan työllistämisvelvoitteita koskevat säännöksien kumoamisen (HE 13/2024 vp / laki 395/2024) osalta. Kunnan työllistämisvelvoitteen kumoaminen tosiasiallisesti poisti kunnalta lakisääteisen tehtävän ja vähensi täten kuntien tehtäviä ja kunnille koituvia kustannuksia. Nyt esitetty muutos palkkatukisääntelyyn ei tuota lainkaan samanlaista vaikutusta kuntien tehtäviin tai kuntien kustannuksiin.

Hallituksen esityksen mukaan esitetty muutos vähentäisi kuntien tehtäviä 37 miljoonan euron edestä. Kuitenkin jo pelkästään Helsingin kaupunki on korvannut kunnille myönnettävän palkkatuen rajaamista lisäämällä palkkakustannusten rahoitusta yhteensä 5 miljoonaa euroa sellaisiin tehtäviin, joita hoidettiin aiemmin pääasiassa palkkatuetun työn avulla. Kuntiin kohdistuvan palkkatuen poistaminen työvoimaviranomaisten toimenpidevalikoimasta ei suinkaan vähennä kuntien kustannuksia vaan lisää niitä.

Helsingissä 29.10.2024

Kunnioittavasti,

Timo Aulanko
Johtava asiantuntija

Helsingin kaupunki
Kaupunginkanslia
Elinkeino-osasto
timo.aulanko@hel.fi
09 310 34981